

POLITIKKUR

Føroyar og Norðurlandaráðið

P. M. Dam, fólkatingsmaður, bar fram ynski og uppskot um Føroya limaskap í Norðurlandaráðnum á fundi í Reykjavík í fjór. Undirtøkan var veruliga góð; men málið var ikki greitt til ráðsfundin nú í Keypmanna-havn, og tá føroyska flaggið ikki varð umboðað millum hini norðurlandaflokkini valdi P.M. Dam ikki at mæta til ráðsfundirnar. Málið er vordið meira aktuelt enn á nokrum sinni áður, ymiskt er sum menn og blóð hava tikið undir við hesum málið. Summi blóð meina, at P. M. Dam hevur borið seg rætt at, meðan onnur eru av heilt aðrari áskoðan. Vit skulu her endurprentað grein, sum stóð í Skive folkeblad 3. januar í ár. Viðmerkjast skal, at blaðið hevur fingið ein nýggjan blaðstjóra aftrat. Tað er Poul Erik Søe, ið ofta hevur vitjað Føroyar, sum fyrrv. medarbeiðari við danska útvarpið. Henda er greinin:

FÆRINGER I NORDISK RÅD

I det nye års anden måned er der møde i Nordisk Råd, denne gang med København som samlingssted.

Det nordiske møde finder sted i en ny og mere frugtbar atmosfære, præget af større interesse for det nordiske, ikke mindst efter den aktualisering, der er sket af spørgsmålet om Nordisk Forsvarsforbund.

I forbindelse med Nordisk Råds sessioner trænger sig hver gang et nationalt spørgsmål på, nemlig Færøernes repræsentation.

På sidste møde, der blev holdt i Reykjavík, var der ligefrem national skandale omkring dette emne, og en gentagelse bør ikke ske i København.

Det siger sig selv, at færingerne ser det sjette nordiske flag — deres eget — vaje ved Nordisk Råds møder, men hidtil har det ikke kunnet lade sig gøre.

Færingen Peter Mohr Dam, den tidligere socialdemokratiske lagmand, beklagede dette på mødet i Reykjavík, men der var ikke noget at gøre. Mohr Dam henstillede da, at man i hvert fald i Nationaltættet i Island kunne lade alle seks flag vaje ved den højtidelighed, hvor den nordiske litteraturpris skulle uddeles, bl. a. fordi færinger William Heinesen havde andel i denne pris. Heller ikke dette lod sig gøre.

Mohr Dams tale til Nordisk Råd om dette nationale spørgsmål havde en særlig baggrund. Han var ikke egentligt medlem af Nordisk Råd, kun stedfortræder for Lise Groes, valgt af den socialdemokratiske folketingsgruppe. Han optrådte altså som stedfortrædende repræsentant for folketinget. Ved den kommende session kan han optræde som fuldgældig repræsentant. Dette fremskridt fortjener Socialdemokratiet anerkendelse for, ligesom det er værd at notere, at partiet Venstre allerede på Stockholms sessionen i 1959 gav færingen Johan Poulsen status som fuldgældigt medlem.

Imidlertid er denne plads som repræsentanter for det danske folk ting ikke færingerne nok. Der er i færøske nationale kredse bred enighed om, at det færøske lagting som sådant bør repræsenteres i Nordisk Råd. Det er en enighed, som strækker sig ud over de kredse, som vil Færøernes fremtidige selvstændighed. Den socialdemokra-

tiske tidligere lagmand Peter Mohr Dam er således blandt tilhængerne af lagtingets direkte repræsentation og gav udtryk for dette synspunkt på sidste møde i Nordisk Råd.

Der er grund til for Danmark at vise stor smidighed i spørgsmålet om det færøske lagtings direkte repræsentation i Nordisk Råd.

Det er en sag med en del nationale problemer, fordi Færøerne er et selvstyre i det danske rige, men mest fordi udenrigspolitik er et fællesanliggende.

Der er imidlertid ingen grund til at gå i små sko i dette spørgsmål. Man kan nusse så længe med paragraffer, at storsind ikke er til at få øje på.

Nordisk Råd er fortsat som navnet siger et rådgivende organ for regeringerne. Det vil være muligt at skabe en ordning, der tager en repræsentation for det færøske lagting, hvis styrelsesområder ikke er ubetydelige, med ind som deltager i de nordiske parlamentariskeres råd. Der rejser sig omgående spørgsmål om Alandsøernes repræsentation, men også dette spørgsmål bør Danmark kunne se på i fordomsfrihed.

Man må ængstes for, at Danmark i forhold til Færøerne efterhånden låser sig fast i en stivhed uden lige. Kun få i den danske offentlighed er opmærksomme på færøske forhold. Grønland er i den grad på mode, at alt for få beskæftiger sig med de øvrige mindre tal i riget. Der er grund til at advare mod modepræg i nationale spørgsmål, og der kan såmænd være grund til at sige allerede i dag, at vi også i fremtiden vil blive afkrævet national fordomsfrihed i forhold til Grønland, selvom det i dag er et emne, vi tænker meget lidt på.

Der er i Danmark alt for ofte vrængt på næsen ad de færøske nationale spørgsmål. Der har i Danmark været en sendrægtighed og en træghed i behandlingen af de nationale spørgsmål, der er kære for enhver færing, og som for hovedparten rejser uden at ville tilstræbe et modsetningsforhold mellem Færøerne og Danmark.

Vi skal ikke glemme, at den nationale bevægelse på Færøerne har sin oprindelse i den danske højskolebevægelse. Færinger har siden det under de danske højskolars tællerstole og hørt nationale foredrag, og de er vendt begejstrede

hjem og har vækket deres eget folk nationalt.

Færingerne er nået meget langt i deres nationale arbejde. Et selvstændigt skriftsprog er genskabt, efter at det i mange år lå dødt, da dansk var trængt ind som officielt skriftsprog.

Da det færøske skriftsprog først var genskabt, begyndte produktionen af ny færøsk litteratur langsomt. Efter sidste verdenskrig er der for alvor kommet gang i denne produktion, og der er vel i tiden siden skrevet lige så megen værdifuld færøsk prosa og poesi som i store dele af den periode, der gik fra skriftsprogets genskabelse midt i forrige århundrede frem til anden verdenskrig.

Det nationale på Færøerne har haft et vågent politisk indhold, der selvfølgelig måtte pege på selvstyre, og der er stadig på Færøerne stor interesse for disse spørgsmål i alle kredse, uanset om der ønskes samband med Danmark eller ej.

Det er vor pligt fordomsfrit at hjælpe dette mindretal i det danske samfund. Vi har i forhold til Færøerne en enestående chance for at vise, at der ikke i dansk mindretalspolitik findes et gran af kolonialisme. Man kan påstå, at ingen i dansk politik har rester af den gamle kolonialisme i sig, men man skal være opmærksom på, at træghed og manglende interesse ofte er et mindretal er blevet opfattet mere udfordrende, end den bevidste træghedspolitik berettigede til.

Vi har ingen grund til at vrænge på næsen ad det færøske folk i parlamentarisk henseende. Europas første parlament var samlet på fjeldene, og der er her en folkestyret tradition uden lige, kun afbrudt af danskerstyret. Vi skal ikke glemme det, når vi lidt for kynisk drofter spørgsmålet om Færøernes repræsentation i Nordisk Råd ud fra synspunktet, at færingerne må føle sig tilstrækkeligt repræsenteret gennem det danske folketing.

For danskere, der mener, at man hermed rækker hånd til den mest vidtgående del af den færøske løsrivelsesbevægelse, har vi kun et skuldertræk til overs. Det er virkelig kolonialitet, der her kommer til udtryk. Der er i dag på Færøerne så bred enighed om det ønske at blive repræsenteret direkte i Nordisk Råd, at man ikke har den mindste ret til at dele det parti politisk op. De, der er inde på den vej, bør hurtigst muligt slå bak. Det er i selve tankegangen en tilsidesættelse af det selvstyre-princip, der lå til grundlag for lovgivningen om forholdet mellem Færøerne og Danmark. S.

Lomvigi og Súla

Týsdagin 25. januar var Páls-messa, og tað ber orð fyrri at henda dagin koma bæði lomvigi og súla sum teir fyrstu flytifuglarnir aftur til landa.

LOMVIGIN

Tó ikki kemur lomvigin í bergi beinanvegin. Teir gomlu søgdu, at ikki fór hon at sessast á rókunum fyrr enn á leypármessu, t.e. 24. februar. — Fyrst í juni verður lomvigan, eittans egg, sum tó er stórt eftir fuglunum. Frá 5. til 8. juni ræna menn egg við at siga ofta langt — einar 80 favnar — niður í bergið. Skjótt verður lomvigin aftur og vermir eggnum einar 4 vikur. — Nógur lomvigi verður veiddur í Skávoy, Dimun, Vestmannabjörgum, Víðoyinni, Fugloy o.a. — Veidubættirnir eru ymskiskir: fleyging, fygling, við snara

ella við at reka uppá land. — Nógur og góður matur er í einum lomviga; men dýrir eru teir, fyrst teir koma í handlarnar.

SÚLAN

Súlan er størsti fuglur í Føroyum. Flogið er ein favn langt. — Á Pálsmessu kemur hon at landi. Um grækarismessu fer hon at vala sær um reiðið, sum hon hevði í fjór. — Hon verpur eitt egg, vermir 6 til 7 vikur. Dánungin er hvitur; ompul er hann kallaður. Fjarðaður er hann dimmgráur við hvítum prikkum og eitur tá grásúla. — Eftir mikkjalsmessu rýma bæði grá súlan og hvítsúlan. — Um miðjan september fara Mikinesmenn at veiða grásúluna, sláa hana í høvðið við einum gassa, so hon doyri. Teir hava veitt upp í 900 eftir einum ári. — Súlan eigur bara í Mikinesholmi og tveimum drangum har vestanfyri.

LESARABRÆV

GÁVAN

Lika síðan »sjálfstýrislandsstýrið« tók við hevur alt borið tann vegin, at fólk hava folt tað tyngri og tyngri fyrri hvønn dag við at fáa pengarnar at strekkja til, og nú omaná alt aftrat lögmaður seg ikki við í seinastu setu í hesum hansara valseiði at frambæra gávuna miklu við at seta telefongjöldini 50 pst. upp m.a. fyrri at nokta fólk at nýta telefonina.

Telefon er nú einaferð eitt tókt amboð at hava, men nú ger so »sjálfstýrislandsstýrið« tað ómöguligt fyrri ein og hvønn at nýta hana. Tað hevur verið trupult fyrri mangant at fáa sær telefon, sum fegin kundi hugsa sær hana m.a. av tí hoga innleggsgjaldi, so nú verður tað enn og tyngri — um ikki heilt ómöguligt — nú innleggsgjaldið skal hækka heilar 150 krónur frá 300 til 450 krónur afturat tí at felagagjaldið og talutiðin eisini hækka munandi í prisi, so tað er skiligt, at telefonin verður eitt amboð, sum bert tey mýgvaðu kunnu hætta sær at hava. Tað verður ivaleyst mangur, sum kemur at siga

telefonina frá sær, so væl leggja sjálfstýrisstjórnarnar alt til rættis, at tær beinleiðis nokta fólk at eiga tann hentleika telefonin er.

Tað ber jú saktans til hjá teimum sum sjálvir hava fría telefon at hækka hana fyrri onnur.

Tað kann eisini sigast vera ein sámlig viðferð at geva fólk sum ynskja telefon, at noyða tey at rinda innleggsgjaldið fleiri mánaðir framman undan áðrenn tey fáa hana innlagda, og í forum hendir tað, at hon verður ongan tíð innlögð, í tí skili megu fólk biðja um at fáa peningin aftur, betur kann tað ikki hugast.

Tað er at vóna, at javnaðarmenn á tingi ganga ímóti hesum uppskoti landsstýrisins, og tað veit eg teir gera, tí teirra uppgáva er ikki at leggja fólk í stein omaná byrðu.

Mál og mið javnaðarmanna er jú, at øll skulu hava eins rætt at njóta teir hentleikar samfelagið hevur at bjóða og ikki bara tey »vissu«.

js.

Sjóljós á kraftblokkaskipum

I Noreg er frá 1. januar í ár sett í gildi, at norsk for, ið fiska við ringnót og kraftblokki kunna fara serstøkt ljós, ið skulu gera vart við, at skipið er heft av hesum fiski-amboðum, og at onnur for halda seg kláran av teimum.

Norðmenn skipa fyrri at tilik skip skulu føra 2 gul ljós, loddrætt yvir hvarjum øðrum. Ljósini skulu geva snar-blink, 60 blink hvørt minnut og soeiðis, at tá annað ljúsir,

ljúsir hitt ikki.

Hvønn týðning hetta kann koma til at hava, dugi eg ikki at meta um, men tað duga óivað teir av okkara monnum, ið hava gjørt og gera nýtslu av kraftblokkinum.

Sambært sjóvegsreglurnar er tað loyvt regeringum (the Government of any nation) at seta tilikar fyriskipanir í gildi.

Klakksvík, tann 26. jan. 1966.

Fischer Heinesen.

„BAKUR“

Frystibáturin »BAKUR« verður hervið eftir kravi landsstýrisins útboðin.

Skrívlíg ella telegrafísk bindandi prístilboð verður at senda P.f. Skipafelagið Føroyar innan kl. 12 leygardagin hin 5.2.-66.

P.f. SKIPAFELAGIÐ FØROYAR

